

DE
Dette er ikke så ganske små kvanta-
men så er jo også panner og gryter
i forhold hertil, den

STØRSTE GRYTEN
var 85 gallon, eller bortimot 400 li-
ter. Nu fortæres der naturligvis ik-
ke hyr smitt og smule av all denne

sikkert kunfunnet sig, for det var tykt
av folk. Også tirsdag var det kinp.

PA grunn av valutavanskeligheter
blir det antagelig ingen penger å få
i Aruba, og i tilfelle vil nok det bli
en skuffelse for mange.

Hilsen
Gnisten.

Det blir «gryn» allikevel.

være nødvendig å ta så hardt på et
havari, hvor til og med enden på det
hale blev så vellykket, for samtlige
medvirkende? Her har jo også vært
andre flyulykker hvor det er begått
feil, uten at flyselskapet er blitt be-
breidet det ringeste.

Det vilde være trist om folk fikk
inntrykk av at de små selskaper hen-
ger man, men de store lar man fly.

101997
ER det bare innbildning at gamle
dagers filmfarer var meget mör-
sommere enn de for øvrig meget få
som serveres nu for tiden? Charlie
Chaplin og Harold Lloyd savnes i
hvert fall hardt, tross Bob Hope og
Danny Kaye for ikke å snakke om
Helan og Halvan.

Kanskje det er vanskeligere enn vi
tror å finne på morsomme filmsitua-
sjoner. Men av og til kan man i avi-
sene lese om episoder som skulde væ-
re vel egnet for utnyttelse i filmfar-

kunne in
Hvad «I
hittil vært
for den en
ge. (og De
vist i Sve
Jeg har t
finne frea
går kom
Chaplin-
riffer, og
vært fort
krigens s
«Diktator
hvert utv
lans nyest
Efter hv
sakyndig
praktisk
pct. char
mer op
meste
klært.

I «Mo
som bek
og spille
filmen
fransk
fikk «M
talt bla
England
«Times»
Chaplin-
Verdoux
man ke

EN
mo
den, de
er den
Greta
spion,
mer er
spilt i
den ble
i Ameri
like len
sovjet-
forleng
har gj
Sverige
ikke i
Oslo-
kanske
«Ninot
vendel
ge. Ha
ikke a
til cen
uten f

DE
De
tid sk
komst
det me
bake t
Det
for an
hadde
fråhete

Av 1940's historie II

Fra Victoria terrasse til Elverum.

direktør LORENTZ VOGT

Utover natten til 9. april samles regjeringen i utenriksdepartementets kontorer på Victoria terrasse. Ved fire-femtiden innfinner minister Brauer sig og overrekker det tyske ultimatum om tysk besettelse av Norge. Dette ultimatum som er likeså langt som den ulykke det inneholdt gav en rekke forsikringer om Norges uavhengighet m. v. Dette ultimatum avviste koth blankt efter konferanse med regjeringens øvrige medlemmer. Saken blev ikke forelagt Kongen. På det tidspunkt forelå ikke noe spørsmål: Quisling. Det var selve den tyske besettelse som blev avvist.

Denne spontane reaksjon som adskiller sig sterkt fra hvad der skjedd senere samme dag, finner sin naturlige psykologiske bakgrunn. På det tidspunkt følte regjeringen sig fri. Den hadde ingen oversikt over de ulykker, som i de kommende timer strømmet inn over landet på alle kanter.

Noe av den samme stemning, som preget regjeringens opreden på Victoria terrasse om natten, gjenfinnes vi i stortingsmøtet på Hamar Kl. 13 samme dag. Der gis en del opplysninger om situasjonen. Men man har ennå ikke noen oversikt over ulykkene. Dog vet man bl. a. at Oslo holder på å besettes og at det samme er tilfellet med Bergey. Møtet varer etter 35 minutter for et regjeringens vedtå anledning til nærmere konferanse.

Kl. 13.40 settes nytt stortingsmøte som så senere forelegges til Elverum hvor det aller stortingsmøte for regjeringens begynte kl. 21.40. Det er disse to møter som er av avgjørende betydning. Men før man går inn på Elverumfullmakten og

de øvrige beslutninger kan det til belysning av folkets reaksjon være fornøiellig å fortelle en gammel historie:

Overlærer Volrath Vogt — han med bibelhistorien — holdt hver nyttårsdag ball, hvortil han inviterte folk som interesserte ham uten smålige hensyn til deres egenskaper som ballkavaleren. Det år Ibsen hadde skrevet Keiser og Galilæer hadde Arne Garborg levert en anmeldelse som i høieste grad interesserte overlæreren, som Volrath Vogt kalte sig selv. Og Arne Garborg kom på nyttårsball, overlæreren holdt følgende tale for ham:

«Keiser og Galilæer, Den bok, som alle taler om, få leser og ingen forstår uten overlæreren og Arne Garborg».

Noe lignende kan sies om begivenhetene den 9. april om aftenen på Hamar og Elverum. Alle taler om dem. Få leser referatene og ennå ferre søker å sette sig inn i dem. Nu kan det være relativt likegyldig hvor mange mennesker har lest og forstått Keiser og Galilæer. Men det er ikke likegyldig om nordmenn ikke leser og forstår begivenhetene på Hamar og Elverum. Ellers forstår man overhodet intet av hvad der skjedd sommeren 1940 og senere.

I pausen mellom de to stortingsmøter på Hamar holder regjeringen sammen med stortingets president og visepresident samt stortingsmennene Mowinckel, Sundby og Moseld en timelang konferanse. Under denne strømmet ulykkesbudskapene inn. Man får også rede på Quislings regjeringdannelse. Videre får

Koth gjennom telefonopringning fra ekspedisjonschef Malthé Johannesen meddelelse om den danske ordning. Der brer sig en betydelig nedstemthet over forsamlingen. Nattens kampstemning svinner.

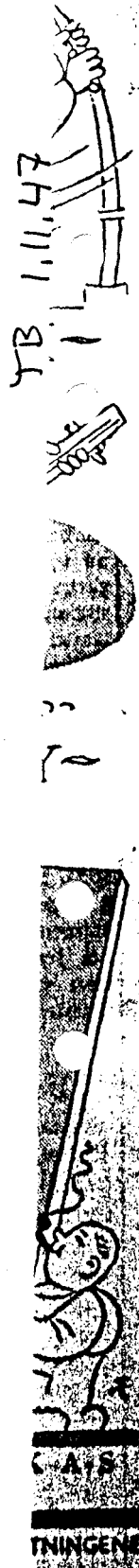
Noenlunde raskt når man frem til det standpunkt, at regjeringen bør bli sittende med adgang til å supplere sig med folk fra andre partier. Denne beslutning blev stadfestet av stortinget enstemmig. Dette blev i mange henseender avgjørende for regjeringens posisjon hjemme og ute under okkupasjonsårene. Av de mange fremmede regjeringer i London var ministeriet Nygaardsvold den eneste, som hadde et slikt grunnlag gitt den efter okkupasjonen.

Betydelig vanskeligere var forholdet til tyskerne. Man beslutter å gå til nye forhandlinger med tyskerne. Der sendes ekspedisjonschef Malthé Johannesen følgende telegram:

«Tyske sendemanns henvendelse til Dem mottatt og drøftet av regjeringen med representanter for stortinget. Ber Dem straks meddele sendemannen at regjeringen må forelegge spørsmålet om fredelig ordning for Stortinget. Kan gi endelig svar sent i aftnen eller tidlig imorgen. Forutsetter i mellomtiden stansning kamp».

Dette er forsåvidt vites første gang ordet «fredelig» er nevnt. Det må som alle benyttede uttrykk fra den tid leses uten at der legges for meget i det. Der har selvsagt ikke vært tenkt på noen fredsslutning i Quislings ånd, men på en parallell til den danske ordning.

President Hambro opplyser under debatten i Stortinget, at det er under inntrykket av rapportene fra Forts. noe 7.

ens annen side, innregistrerer låtet. Blomsterpræmien fyllt med liljekker, roser, chrysantemer og orkeridderer. Rivieraens blomstere pløget noe etter i eventyrlig rikhet. Men det er ikke som utstraksjon hollenderne førsler denne prakt kanalveien, det er lettvinste og langt den billigste transportvei.

En bondekone i dette distriktet er ikke avhengig av butikken som hun er i, hvilken som helst byhusmor, hun kje ennu mere enn sin søster i stricentrets forstadskvarter, der hun ikke jorden mere verdifull enn hun har både en liten kjøkkenhage og epler til vinterforsyning. Hun kan vel bli et tvilspsørsmål om av de to er mest produsent i vår betydning av ordet. Arbeidet i drivhusene er ikke husmøndes jobb og selv om hun, som de fleste husmøndre flest, holder hus i mønstergyldig stand, syner sine barn og er dyktig på kjøkkenet, vil vel hennes arbeidsdag bli som den rene luksustilføelse for en norsk småbruker. Hun har ikke folk i kosten, hun bor og spiser ute i landsbyen, vil si et annet sted i den lange rekke hvortil også hennes framtid har sine blankpussete stuevinduer med blomster og stivete kapte gardiner mens gården, det vil her i drivhusene og redskapsskur forteller innover jorden på baksiden. Ingen venter at denne hollandske husmøndre skal bake sitt eget brød, selv har hun jo ikke hverken mel eller melk eller poteter, og for den delen er det ikke skikken. Selv i den minste landsby kommer bakeren hver eneste dag pr. sykkel eller vagn. Sylte gjør også hollandske husmøndre i meget liten utstrekning.

Arendals-sabotøren skal for retten.

(NTB.) Saken mot Arendalssabotøren Arvid Jensen, tar til ved fagmannsretten i Arendal den 4. november. Det er den mest omfattende kriminalsak i Arendal noengang, har hatt offentlig behandling. Arvid Jensen er tiltalt for en lang rekke paragrafer som omfatter bl. a. tilpåssetting, utførelse av regninger og utstrakte ødelæggelser fremmed eiendom. Dessuten er Jensen også tiltalt for en rekke tyverier innbrud både i Arendal, Grimstad,

inderlige medfølelse med dem fordi de ikke fikk et eneste kilo ekstra syltesukker til all sin praktfulle frukt, fortalte en opriktlig sjel mig at hollandske husmøndre ikke syltet nevneverdig hjemme før sukkerkrasjeringens dager heller.

En slik bondekone har ingen følelse med en norsk landshusmors uttallige og så mangeartede gjø-

er en meget ømfintlig eksportindustri, jeg besøkte distriktet akkurat den tiden England hadde stengt for fruktimporten. Druer er ingen holdbar vare, så stemningen var meget deprimeret, der var alt 300 arbeidsløse på det vesle stedet — og butikkhusholdning er dyr.

(Sluttet)

Fra Victoria Terrasse

Forts. fra side 5.

hele landet, at statsministeren og andre medlemmer av regjeringen har optatt sitt avvisende standpunkt fra Victoria terrasse til fornyet overveielse.

Om Kongens standpunkt meddeler Hambro i sitt innlegg (s. 744) at Kongen ikke har sett noen betryggelse i en avtale med tyskerne. «Men han (Kongen) følel til for at det skulde være ganske klart, at det er en selvfølge, at når Stortinget helt fritt har truffet sin avgjørelse i den sak har jeg (Kongen) intet personlig standpunkt annet enn den fulle lojalitet mot det som måtte bli vedtatt under disse vanskelige vilkår».

Nygaardsvold går i Stortingsmøtet på Hamar inn for den danske ordning. Hambro deler i høi grad Kongens tvil, men mener, at der er en sak som kan bety en så stor sum av lidelse for meget store deler av vårt folk, måtte være et all overveiende flertall for at man skulde velge den vanskeligere løsning». (Kampen). Han regnet kun med et lite mindretall for kamp.

Møtet ble plutselig avbrutt og med ekstratog drog stortinget til Elverum. Her blev den endelige avgjørelse truffet gjennom de aksepterte fullmakter.

Det er i virkeligheten to fullmakter — en begrenset juridisk og en meget vidtgående politisk i to avdelinger — en principal og en subsidiær.

Den juridiske citeres alltid uten at noen er opmerksom på dens begrensning. Den fikk i Hambros munn følgende ordlyd:

«Stortinget bemyndiger regjeringen til, inntil det tidspunkt kommer da regjeringen og Stortingets presidentkap etter konferanse innkaller

Stortinget til neste ordinære åvarelse, rikets sakfører, og treffe de avgjørelser og beføielser på Stortinget og Regjeringens vegne, som ma ansees for påkrevet av hensyn til landets sikkerhet og fremtid. Denne meget omfattende ordlyd fant på stedet sin begrensning i følgende tillegg også fra presidentstolen:

«Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang til å gi provisoriske anordninger som regjeringen har i den tid Stortinget ikke er samlet».

Ved denne tilføielse får beslutningen sin forklaring. Stortinget blev ikke oppløst på Elverum. Men man var i tvil om når der faktisk blev anledning til å samles. Derfor måtte regjeringen ha den fullmakt, som den ellers kun har, når Stortinget er formelt oppløst. Man har også villet legge til beslutningen en fraskrivelse fra Stortingets side, til å kunne møtes uten efter konferanse med Regjeringen. En slik fraskrivelse kan intet Storting gi. Det ville være en underkjennelse av Grunnloven. Men rent faktisk var det i de dager selvsagt, at der måtte konfereres med regjeringen om tid og sted for nytt møte. Referatet vi-

Fortsatt side 11.

Storbritannia stiller utenlandske kontraheringer i 2. rekke.

LONDON, 31. oktober.

(UP.) Den engelske regjeringens økonomichef og eksportleder Sir Stafford Cripps, oplyste på en pressekonferanse torsdag at Storbritannia sannsynligvis vil redusere tallet på de skib som bygges for utenlandske regjering. I stedet vil Storbritannia konsentrere sig om bygning av skib som landet selv trenger, uttalte han.

Overrettssaktører EGIL BRYN

Medlem av Den Norske Saktørforening

Creditbankens gård Storgaten 24 Telefon 1217

O.r.saktører Emil Stang Lund,

Medlem av Den Norske Saktørforening

Telefon 3411—1834 Storgaten 26 II. Kontorlok. kl. 10—14.

Statsminister

tanter a
instrasjon og
tal opheves
økonomisk er
st at alle over
i britiske og
e skal annu
mot Potsdam
ive nazister
å fjernes fra
administrativ
reslæs jord
og eksport
teres eiende
av banker
produksjon
side og
skland.
flertall
punktene
for for

n det
rd. De

ns «Mar
1 i går på
de forbrin
avviste as
s fore
stiansa
fra staten

Stelse rikar land

6 „Mars
forestill
ington.

WASHIN

e 19

» har

egjering

anmoder

å få en

er inn

op

ndumet

»beidsom

elpeprogr

hvis det

yr anbar

ggender

å skjere

litiske ut

Det n

g M

DE JAN

Reit

iske

l. Res

øndag

brasili

in febr

stærke

Fra Victoria Terrasse - -

Forts fra side 7.

ser også, at presidenten avsluttet forsamlingen med følgende ord:

«Dette møte er hevet og Stortingets forhandlinger utsatt inntil nærmere kunngjørelse og innkallelse, som forhåpentlig vil kunne skje i løpet av de aller første dager».

Der skulle komme til å gå over fem år.

Forståelsen av denne — vi kan kalle den den juridiske fullmakt — får man ikke, med mindre man er klar over dens forutsetning og derigjennom dens begrensning. Stortinget blev ikke oppløst på Elverum. Derfor kunne også presidentskapet sammenkalle det når som helst, selv om situasjonen ikke blev aktuell før i 1945. Merkelig nok er den ellers meget nøiaktige professor Andenæs i sin «Statsforfatningen i Norge» utgitt i 1945 ikke oppmerksom herpå, idet han åpner fortolkningen av Elverumsfullmakten med følgende uriktige påstand.

«Før Stortingets oppløsning (!) i april 1940», — Stortinget blev ikke oppløst.

Det avgjørende grunnlag for den politiske utvikling blev det som kan kalles den politiske fullmakt og så formet av president Hambro fra presidentstolen.

Den principale del hadde følgende ordlyd:

«Går det slik som hr. Mowinckel ønsker og som vi alle håper, men kanskje ikke tror så bestemt, vil vanskelighetene være av en relativt begrenset og oversiktlig art, og jeg går ut fra, at regjering og storting vil kunne fortsette omtrent på samme måte som regjering og riksdag i Danmark fortsetter sitt arbejde innen den snevre ramme som er gitts».

Dette er den prinsipielle politiske fullmakt på Elverum. Stortinget godtar den danske ordning, efterat det er meddelt det, at Kongen, som hadde sine tvil, loyalt vilde bære sig for beslutningen. Denne ordning forutsatte, at ministeriet Nygaardsvold som hadde stortingets og Kongens tillid blev sittende respektert av tyskerne på samme måte som ministeriet Stauning i Danmark.

Stortinget hadde valgt tre forhandlere, som skulde reise til Oslo for hos den tyske minister å få gjennomført den danske ordning. Reisen blev overflødig, da minister Bräuer anmeldte sin ankomst til Elverum, hvor han kom onsdag 10. april ved 15-tiden. Under konferansen med Kongen og Koib neklet Bräuer å gå med på den danske ordning. Isteden stillet han krav om

et ministerium Quisling. Dette krav blev avvist — en avvising, som senere på dagen blev bekreftet telefonisk efter å være forelagt den samlede regjering. Dette krav måtte også avvises, da det lå utenfor den av stortinget givne fullmakt. Hvis den danske ordning ikke blev godtatt, trådte nemlig det av stortinget bifalne subsidiære alternativ i kraft. «Når stortingets president i samråd med regjeringen anbefalte Hamar som stedet for oss, var det også med den tanke at man kunde evakuere og sette over (til Sverige). Og som statsministeren var inne på — hvis det skulde vise sig umulig for denne regjering, som er landets lovlige regjering, å komme i den kontakt hvori den skulde komme med makt-haverne i øieblikket, har den åpen adgang til å bevare regjeringen og derigjennem det internasjonale symbol på Norges uavhengighet og selvstendighet, den eneste regjering som har internasjonal bemyndigelse og fullmakt til å optre, selvom den sitter i fremmed land».

Denne fullmakt, som vel var subsidiær, dekker det behov som måtte dekkes formelt. Uttrykket «eneste regjering» hadde sin aktuelle adresse til «Quislingsregjeringen». Men det hadde sin permanente brodd mot ethvert forsøk på en regjeringdannelse i det okkuperte strøk — likegyldig fra hvilken som helst side. Det måtte stanse enhver tanke i den retning.

Når der gies regjeringen, hvormed menes Kongen i statsråd, fullmakt til å optre, selv i fremmed land, var hermed også Kongens rett til å opholde sig utenfor landets grenser vedlatt overensstemmende med de betingelser som Grunnlovens paragraf 11 stiller. Man behøver ikke å falle på nødrett og lignende tvilsomme konstruksjoner. Saken var i orden rent formelt.

På Elverum gikk man ut fra, at evakueringen skulde skje til Sverige og at Kongen og regjeringen der skulde komme til å føre en temmelig passiv tilværelse. Best kommer dette til uttrykk i følgende uttalelse av Nygaardsvold:

« — Selv om den norske regjering må gå over til Sverige, så får vi forsøke å holde regjeringens navnnet oppe. Det kan kanskje hende at det ikke blir så mye praktisk arbejde å gjøre, men vi får holde navnnet og regjeringssaken oppe og vente på bedre tider».

Der skulde komme til å gå anderledes. Der blev nok å gjøre, — men i London.

Lorenz Vogt.

Auksjon

Tirsdag den 4. ds. fra kl. holdes auksjon i

Svenneforeningens lokale, he over innbo og løsøre tilhørende bl. a. et dødsbo. Der nevnes: 3 stude eik spisestuemøblement hvorav 1 liten og lav modell soveværelsesmøblement, 1 eik salongmøblement, salongbord, 1 radiobord, 2 eik radiobord, 1 polert bjerk bokreol med skriveklaff og skuffer, 1 skat 2 gode lenestoler, 1 ny gyngesofa, flere andre stoler, 1 buffet, 1 spisebord, flere senger, 1 sofa, 2 barnesenger, 1 barnevogn, 1 kommode, 2 eldre gulvtepper, 2 veggur, 1 konsollspill, maler, 2 mahogni leselamper, 3 porselysekroner, hvorav 1 med 2 lampetter, 1 som nytt radioapparat, 1 pianotrekkspill, 1 telefonapparat, ikke autm., 1 klærstulle, 2 damdrakter, 1 kåpe med persierkrave, tilberedte kalveskinnskåpe, sølv- og rødrevkraver, herrefrakk nr. 52, 1 som ny linnreulster, 2 krøllhårsmadrasser, portlierer, 1 divanteppe, håndbeider, 1 parafin radiatorovn, elektr. varmeovn, 1 langstrikkemaskin, 1 rundstrikkemaske, endel glass- og stentøil m. m. Kl. 14 selges 20 høns, 1 år gammel hesteseler, 1 bjellekrone, 1 jakketralle, 1 talje med 5 dør, 1 rundbrennerovn, 2 saks, 1 maskinkjerne, 1 dør, endel håndredskaper m. Utstilling auksjonsdagen kl. 9.

Bakkens Auksjonsforretning SIGURD SKAUG. Øvre Langgate 15. Tønsberg. Telef. 2353.

Auksjon

Torsdag 6. november blir auksjon holdt i Anton Aas' dødsbo på

Tandstad til salg av 1 stor vallak, ca. 1 sluffe, fjærvogn, støyteknøtt, traskemaskin med rister, elektr. motor, hesterive, høyvogn, remsmaskin, høvelbenk, trillebar hestes slåmaskin, plog, hakke, fjærhøy, separator.

Likeså selges innbo, hvor nevnes: Divan, servanter, stoler, skrivepult, kister, sofa, lenestoler, buffet, skinnpels, kjøkkentøy m. m. Kontant salg.

Nøtterøy lensmannskontor 30. oktober 1947. Kristian Berg

en by. Oj... Selvskaps... kveld. 21.30... Kammer... Nynheter... nyhetene... ettable... middag... radio... ska melode... k (hyv... er) 7.45... 12.30... 15: Jordbru... 1.05... mmel... lagakrol... En histor... C... 80: Dan... Grammo... em. (HBO... medie) 22.20

stikk (se... ordager) 1.30... Cl. 9... 1.20, 15... drag... 21.10... Jarsemus... Hæder... nllien... 22.55... (Radio...)

HOLD... 11.10... 1947